

Aleg. 40.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wnioskach do zmiany sejmowej ordynacji wyborczej i statutu krajowego z dnia 26. lutego 1861 r. tudzież dodatku do statutu krajowego z tejże samej daty.

Wysoki Sejmie!

Uchwałami z d. 10. grudnia 1887 i z d. 12. stycznia 1888 polecił nam wysoki Sejm zbadać potrzebę zmiany obowiązującej obecnie ordynacji wyborczej sejmowej i złożyć sprawozdanie na najbliższej sesji sejmowej.

Uchwały te powzięte zostały wskutek wniesionych petycyj lwowskiego Towarzystwa politechnicznego o nadanie wirylnego głosu każdoczesnemu rektorowi c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie, petycji tegoż Towarzystwa o przyznanie egzaminowanym technikom prawa wyboru z tytułu osobistej kwalifikacji, dalej petycji Zwierzchności gminy Podgórze o nadanie jej prawa wyboru osobnego posła do Sejmu krajowego, wreszcie petycji krajowego Towarzystwa kupców i przemysłowców we Lwowie o zmianę ordynacji wyborczej sejmowej w kierunku powiększenia liczby posłów z kuryi miast.

Sprawa zmiany statutu i ordynacji wyborczej sejmowej, szczególnie co do powiększenia liczby posłów z kuryi miast, agituje się u nas już od pierwszego zebrania Reprezentacji krajowej w r. 1861, dlatego pozwalamy sobie tutaj podać krótki rys jej przebiegu.

I tak:

1. Uchwałą z d. 25. kwietnia 1861 r. Wysoki Sejm wskutek licznych petycyj, użalających się na nieodpowiedni interesom kraju skład Reprezentacji krajowej, polecił Wydziałowi krajowemu przedłożyć odpowiednie wnioski względem zmiany statutu krajowego i sejmowej ordynacji wyborczej.

Wydział krajowy nie spełnił jednak tego polecenia do następnej sesji sejmowej w r. 1863 z powodu, że nie była jeszcze uchwaloną ustawa dla gmin, której osnowa mogła dostarczyć nowego materiału do uwzględnienia pewnych punktów przy układaniu projektu zmiany statutu krajowego i ordynacji wyborczej.

2. Tymczasem, gdy na sesji sejmowej w r. 1863 wpłynęły liczne petycje, żądające dla miast szerszego udziału w Reprezentacji krajowej, uchwałą z d. 27. stycznia 1863 r. polecił

Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby nie czekając na uchwalenie ustawy dla gmin, przedłożył wnioski o zmianę ordynacji wyborczej sejmowej w kierunku powiększenia liczby posłów z miast.

3. Wskutek tego Wydział krajowy na sesyi w r. 1865/6 (al. LXXVI) wniósł sprawozdanie z szeregiem wniosków o zmianę statutu i ordynacji wyborczej, projektując między innymi powiększenie liczby posłów z miast o 14. W elaboracie tym, nie naruszając prawa wyboru 23 posłów z miast i izb handlowych, statutem krajowym zapewnionych, proponuje się utworzenie nowych czternastu okręgów wyborczych zbiorowych dla mniejszych miast i miasteczek, z których każdy wybierałby jednego posła. Za zasadę przy wyborach przyjęto tutaj wybory pośrednie w ten sposób, aby jeden wyborca na 250 mieszkańców był wybierany.

Wniosek ten jednak nie uzyskał w sejmie potrzebnych $\frac{2}{3}$ liczby głosujących.

4. W roku 1866 komisya sejmowa, ponownie wybrana do tej sprawy, w przedłożeniu swem nie godząc się na tworzenie zbiorowych okręgów wyborczych miejskich, zaproponowała jednak powiększenie liczby posłów z miast o 12, t. j. zgodziła się na pomnożenie liczby posłów ze Lwowa z czterech na siedmiu, z Krakowa z trzech na pięciu i nadała siedmiu miastom, dotąd głosującym razem z gminami wiejskimi, t. j. dla Śniatyna, Buczacza, Tyśmienicy, Gródka, Brzeżan, Złoczowa i Bochni, prawo do wyboru osobnych posłów.

Wniosek ten, jakkolwiek przy dwóch pierwszych czytaniach w Sejmie otrzymał potrzebną liczbę $\frac{2}{3}$ głosów, to przy trzecim czytaniu, z powodu ubytku jednego głosu, nie miał wymaganej ustawy większości i uchwała sejmowa nie otrzymała Najwyższej sankcyi.

5. W roku 1868 znów Wydział krajowy podniósł tę sprawę w Wysokim Sejmie (al. XXXI), proponując powiększenie liczby posłów ze Lwowa do 5, z Krakowa do 4, oraz nadanie 15 miastom, dotąd wybierającym posła w kurii gmin wiejskich, prawa do wyboru oddzielnych posłów.

Lecz wniosek ten w komisji sejmowej niezałatwiony w r. 1868, a na następnej sesyi w r. 1869 podniesiony, dla braku kompletu posłów, ustawą wymaganego, nie przyszedł pod głosowanie.

Dla tej samej przyczyny w r. 1871 sprawa ta podniesiona przez posła Chrzanowskiego, nie dostała się pod obrady, co powtarzało się w latach 1872, 1874, 1875 i 1877.

6. Dopiero w tym ostatnim roku, na wniosek posła Hausnera, uchwałą z d. 24. sierpnia 1877 r. Wysoki Sejm polecił znów Wydziałowi krajowemu, aby zmianę ordynacji wyborczej w kierunku powiększenia liczby posłów z miast zbadał dokładnie i odpowiednie wnioski przedłożył.

7. Na polecenie to, Wydział krajowy w sprawozdaniu swem (al. XXXVIII z r. 1878) z uwagi na odbywającą się w tym czasie regulację terytoryów okręgów sądów powiatowych i c. k. starostw, wskazaną uchwałą z d. 20. maja 1875 r. nie postawił żadnych wniosków, pozostawiając tą rzecz przyszłemu uznaniu, gdy już uporządkowanymi zostaną okręgi wyborcze dla małej własności i zaprowadzone nowe c. k. sądy powiatowe powołaną wyżej uchwałą w r. 1875 wskazane.

Od tej epoki sprawa powiększenia liczby posłów z miast aż do sesyi sejmowej w 1887 r. nie znajdowała się na porządku dziennym obrad sejmowych. Tylko co się tyczy nadania głosu wirylnego każdoczesnemu rektorowi szkoły politechnicznej lwowskiej, Wydział krajowy w r. 1882 (al. 2.) złożył Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z przychylnym wnioskiem. Za wnioskiem tym poszła i komisya prawnicza; sprawozdanie to było przedmiotem obrad na posiedzeniu d. 16. września 1882, jednak ostatecznie załatwionem nie zostało.

Wobec takiego przebiegu całej sprawy i z uwagi, że uregulowany już został terytoryalny podział kraju na okręgi sądów powiatowych i starostw, dalej gdy ustawą z dnia

17. grudnia 1884 (Nr. 1. Dz. u. k. 1885 r.) zmieniono okręgi wyborcze dla kurii małej własności z zastosowaniem granic dzisiejszych powiatów politycznych, Wydział krajowy uważa, iż byłoby właściwem przystąpić do uregulowania stosunków wyborczych w miastach dla zapewnienia im odpowiedniego pod względem zaludnienia, kwoty opłacanych podatków i zasobu inteligencji udziału w Reprezentacji krajowej.

Dla bliższego poinformowania się w tym względzie co do stosunków istniejących w innych krajach Monarchii w Radzie państwa udział biorących, zażądaliśmy od dotyczących Wydziałów krajowych odpowiednich wiadomości, a jakkolwiek nie wszystkie z nich były w możności udzielenia nam szczegółów żądanych co do zaludnienia miast i miasteczek, tudzież opłacanych przez nie podatków bezpośrednich, to jednak z nadesłanych wykazów nabraliśmy przekonania, że w Galicyi kurya miejska ma w porównaniu z innymi krajami koronnymi najmniejszą liczbę posłów.

I tak z załączonego pod A) wykazu 15 krajów, obejmującego obszar, zaludnienie, kwotę opłacanych podatków (1886 r.), ogólną liczbę posłów sejmowych, liczbę posłów z miast i izb handlowych widzimy, że Galicya w tych warunkach zajmuje ostatnie miejsce.

Al. A.

Wykaz B), przedstawiający ludność miast w siedmiu krajach, która wybiera oddzielnych posłów, objaśnia rażąco różnicę na niekorzyść naszego kraju w porównaniu n. p. Voralbergu, gdzie jeden poseł przypada na 3591 mieszkańców miast, a u nas w Galicyi jeden reprezentuje 16.069 osób.

Al. B.

Ten sam niekorzystny dla kraju tutejszego stosunek wykazuje alegat C), ułożony z 8 krajów na podstawie opłacanych przez miasta podatków. Podług tego, gdy ten sam Voralberg wysłał z kurii miast jednego posła na płacących 22.798 zł. podatków, Czechy jednego na płacących 98.980 zł., to w Galicyi cyfra ta podnosi się do płacących 111.204 zł.

Al. C.

Przy bardziej szczegółowym przeglądzie prawa wyborczego miast w innych krajach Monarchii austriackiej spotykamy takie miasta, jak np. Radstadt, który z ludnością 1.286 i z sumą podatków rocznych 3.487 zł. już wysłał oddzielnego posła do sejmu krajowego.

W podobnie korzystnym położeniu są miasta: Aquilea, Gradyska, Grado, Curzola, Ried itp., których ludność nie dochodzi cyfry 5.000, a podatki 20.000 zł., a mimo to korzystają z prawa osobnego reprezentanta w sejmie. W Bukowinie nawet stosunek ten jest dla miast korzystniejszym, albowiem przypada tam jeden poseł z miast na 10.589 mieszkańców i na płacących 74.106 zł. podatków.

Prócz tego we wszystkich krajach austriackich z wyłączeniem Galicyi i Bukowiny, mniejsze miasta i miasteczka dla wyboru oddzielnego posła tworzą zbiorowe okręgi wyborcze miejskie.

Wydział krajowy czeski w nadesłanym nam projekcie reformy ordynacji wyborczej, który przedłożył Sejmowi tamtejszemu, przy tworzeniu zbiorowych okręgów wyborczych dla mniejszych miast i miasteczek przyjął zasadę, że włączone mają być do nich liczące już 2.500 ludności z siłą podatkową najmniej 5.000 zł., a nawet i z mniejszą ludnością 2.000, jeżeli ich siła podatkowa wynosi minimum 6.000 zł.

Teraz rozpatrzmy bliżej stosunki tutejszo krajowe, odnoszące się do miast i miasteczek.

Podług spisu ludności z r. 1880 ludność miast i miasteczek naszych wynosi 1,253.467 z tej cyfry, ludność 15 miast, korzystających z prawa wyboru oddzielnego posła

obejmuje	396.593
czyli, że	856.874

ludności miejskiej głośuje razem z gminami wiejskimi, a reprezentowana w sejmie ludność miast wysłała jednego posła na 16.069 mieszkańców.

Podatków bezpośrednich w r. 1887 płaciły wszystkie miasta i miasteczka w Galicyi	3,815.042 zł.
Gminy zaś wiejskie i obszary dworskie	6,489.618 „
Razem	10,304.660 zł.

Ponieważ z tej kwoty 15 miast, mających własną reprezentację w Sejmie krajowym płaciły 2,557.711 zł., zatem wysyłając razem z izbami handlowymi 23 posłów, wypada im jeden poseł na płacących podatków 111.204 zł.

Stosunek ten na niekorzyść miast reprezentowanych w Sejmie będzie więcej widocznym, porównując go z cyfrą posłów wysyłanych przez miasta galicyjskie do Rady państwa. Jeżeli na 63 posłów, biorących udział w Radzie państwa, miasta i izby handlowe mają 16-tu deputowanych, czyli 25⁴⁰/₁₀₀ ogólnej liczby posłów, to w Reprezentacji krajowej na 151 członków, wybierając 23, mają tylko 15²⁰/₁₀₀ udziału. Prócz tego przy wyborach do Rady państwa biorą udział w głosowaniu z kuryi miast: Wieliczka, Bochnia, Gródek, Brzeżany, Tyśmienica, Śniatyn, Buczacz i Złoczów, gdy w wyborach do Sejmu krajowego głosują razem z gminami wiejskimi.

W ogóle stosunek liczby posłów we wszystkich trzech kuryach, u nas głosujących na posłów do Sejmu krajowego, odpowiednio do kwoty opłacanych podatków i liczby uprawnionych do głosowania tak się przedstawia podług wyników głosowania w r. 1883:

L. p.	Kurya	W roku 1883			Wypada jeden poseł na	
		Płaciła bezpośrednich podatków zł.	miała uprawnionych do głosowania	Wybiera posłów	płacących podatków zł.	głosujących
1	większej własności	2,543.508	2.235	44	57.804	51
2	małej własności	6,166.486	13.541	74	83.330	183
3	miasta i izby handl.	2,693.658	22.992	23	117.332	999

Wobec przytoczonych powyżej cyfr i szczegółów dotyczących sprawy reprezentacji miast naszych w Sejmie krajowym, dalej wobec rezultatu porównań ze stosunkami istniejącymi w innych krajach Monarchii, Wydział krajowy sądzi, iż zbytecznym byłoby udowadniać jeszcze potrzebę zmiany tych stosunków na inne, dla miast naszych odpowiedniejsze. Zresztą w tym względzie już tylekrotnie tak Wysoki Sejm, jakoteż Wydział krajowy i liczne głosy poselskie oświadczały się za polepszeniem sytuacji miast w Reprezentacji krajowej, że obecnie nie pozostaje nic innego, jak tylko postawienie wniosków, któreby choć częściowo mogły zadość uczynić słusznym wymaganiom.

Jeszcze jednym z najważniejszych motywów do tego będzie znaczne od r. 1861 podniesienie się w miastach naszych cyfry zaludnienia i skali opłacanych podatków.

Al. D. Załączony tutaj pod D) wykaz porównawczy 15 miast co do zaludnienia (podług spisu z r. 1880), opłacanych podatków bezpośrednich (z r. 1887) i liczby wyborców (z r. 1889), pokazuje co do niektórych miast, szczególnie Lwowa i Krakowa, zdwojenie się liczby mieszkańców, a pod względem kwoty opłacanych podatków, więcej niż zdwojoną w porównaniu z cyframi, wykazanymi przy sprawozdaniu Wydziału krajowego w r. 1865 (Alegat LXXVI).

Z tego powodu, jak również z uwagi, iż we Lwowie i Krakowie skupia się nietylko ruch przemysłu i handlu naszego kraju, lecz prócz tego są te dwa miasta siedzibą wyższych urzędów i sądów, posiadają uniwersytety i inne wyższe zakłady naukowe, dalej są siedzibą instytutów naukowych, mających na celu udoskonalenie różnych gałęzi wiadomości i przemysłu, zbiegają się więc we Lwowie i Krakowie czynniki większych krajowych interesów, obejmujące stosunki i potrzeby całego kraju, stanowiąc niejako szkołę praktyczną, gdzie wyrabiają się, dojrzewają i udoskonalają cenne siły, jakie w Reprezentacji krajowej do stosownego spełnienia jej zadania są potrzebne, nawet ze względu na ciężary podatkowe, jakie Lwów i Kraków ponoszą, należy się im w stosunku do reszty kraju znacznie większa liczba posłów w Sejmie, niż ją obecnie mają.

Lwów płaci w stosunku do ogólnej kwoty podatków z całego kraju 13·9% tej kwoty, Kraków 4·7%, czyli razem płacą 18·6%, tymczasem z pomiędzy 141 posłów wybranych w Sejmie, ma Lwów 4, Kraków 3, razem 7; przypada zatem około 3% na Lwów, 2% na Kraków, a na te obydwie miasta tylko 5% ogólnej liczby posłów. Dlatego Wydział krajowy sądzi, iż pomnożenie posłów ze Lwowa o dwóch, a z Krakowa o jednego, będzie zadośćuczynieniem dla słusznych praw miastom tym przynależnych.

Co do reszty 13 miast, korzystających z prawa wybieralności osobnego posła, Wydział krajowy sądzi, że ani wzrost zaludnienia, ani cyfra płaconych obecnie podatków, ani wreszcie pomnożenie liczby wyborców nie wymagają proponowania żadnych zmian obowiązującego obecnie prawa wyborczego.

Podobnie, co się tyczy innych większych miast w kraju, których wykaz pod *E*) Al. E. przedkładamy, a które z powodu zaludnienia i kwoty opłacanych podatków, mogłyby się kwalifikować do nadania im prawa wyboru osobnych posłów do Sejmu krajowego, Wydział krajowy na teraz wstrzymuje się z przedkładaniem swych wniosków, albowiem należą one do liczby tych 30 miast, dla których wydaną została pod dniem 13. marca 1889 (Nr. 24. Dz. u. kr. 1889 r.) oddzielna ustawa gminna, i dla których podług rezolucji Wysokiego Sejmu z d. 5. października 1888 ma być uchwaloną nowa ordynacja wyborcza gminna.

Ordynacja wyborcza sejmowa w wielu wypadkach opiera się na przepisach ordynacji wyborczej gminnej, zatem przed uchwaleniem ordynacji dla tych miast trzydziestu, proponowanie zmian co do miast wykazem *E.* objętych, uważa Wydział krajowy przedwczesnem.

Pozostaje nam jeszcze do załatwienia żądanie nadania wirylnego głosu w Sejmie krajowym każdoczesnym: *a*) rektorowi szkoły politechnicznej we Lwowie i *b*) prezesowi Akademii umiejętności w Krakowie.

Co do pierwszego, sprawa ta już została przez Wydział krajowy przychylnie oceniona w sprawozdaniu naszym z dnia 18. listopada 1881 (Al. 2. z r. 1882), obecnie zatem, powołując się na motywa tam przytoczone, uważamy za obowiązek jak najusilniej wnioski nasze ponowić.

Co się tyczy nadania głosu wirylnego prezesowi Akademii umiejętności w Krakowie, to wobec przyznania takich praw rektorom uniwersytetów, a obecnie i rektorowi szkoły politechnicznej lwowskiej, należy się on bezwątpienia przewodniczącemu najwyższej instytucji naukowej, nadającej kierunek ruchowi umysłowemu u nas i używającej powszechnej powagi nietylko w kraju, ale i po za jego granicami.

Wreszcie załatwić jeszcze wypada sprawę nadania prawa głosowania przy wyborze posła do Sejmu z kurii miast i gmin wiejskich technikom egzaminowanym z tytułu osobistej kwalifikacji, o co w petycyach swoich tylekrotnie upraszało Towarzystwo politechniczne lwowskie. Prawo takie na mocy §. 11. i 13. sejmowej ordynacji wyborczej z d. 26. lutego 1861 r. w związku z §. 1. lit. g. ordynacji wyborczej dla gmin, przysłużyła adwokatom

notaryuszom, doktorom fakultetów, którzy otrzymali stopień akademicki na jednym z uniwersytetów austriackich, magistrów chirurgii i farmacyi. Otóż podług zasięgniętych przez nas informacji, stopniom akademickim doktora czy magistra w zakresie nauk technicznych odpowiadać mogą stopnie dyplomowanego technika, udzielane przez wyższe szkoły techniczne, istniejące w Austrii, i Wydział krajowy jest zdania, że byłoby z pożytkiem dla kraju, gdyby tego rodzaju dyplomowanym technikom prawa wyborcze z tytułu osobistej kwalifikacyi nadano, a wskutek tego odpowiedni projekt noweli przedkładamy.

Wywiązawszy się w ten sposób z poruczonego nam uchwałami Wysokiego Sejmu z d. 10. grudnia 1887 r. i z d. 12. stycznia 1888 r. zadania, wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączające się pod 1/ 2/ i 3/ ustawy.

Alegaty
F, G, H.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Lwów dnia 13. września 1889 r.

Marszałek krajowy:

Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:

Teofil Bereźnicki w. r.

członek Wydziału krajowego.

W y k a z

15 krajów reprezentowanych w Radzie państwa, obejmujący obszar, zaludnienie, kwotę opłacanych podatków i liczbę posłów do sejmów krajowych:

Numer bież.	K r a j	Obszar mil ☐	Ludność	Podatki bezpośrednie	Ogólna liczba posłów	Ilość miast i miasteczek		Posłów z miast	Posłów z Izby handlowych
						miast	miastecz.		
1	Salzburg	130	163570	781081	26	3	21	10	2
2	Austria wyższa	217	759620	4075848	49	15	90	17	3
3	Styrya	407	1213597	5590262	63	20	98	19	6
4	Gorycyja i Gradyska	53	211084	725678	22	5	7	5	2
5	Dalmacya	94	476101	688844	41	17	60	8	3
6	Tyrol	485	805176	2268594	68	19	29	13	3
7	Voralberg	47	107373	332403	26	3	4	4	1
8	Karyntyja	188	348730	1364000	37	10	28	9	3
9	Kraina	181	481243	1480313	37	14	23	8	2
10	Austria niższa	360	2330621	30278748	70	36	232	28	4
11	Bukowina	189	571671	1088988	31	7	8	5	2
12	Szlązk	93	565475	2115448	31	25	9	10	2
13	Morawy	403	2153407	10726789	100	86	190	31	6
14	Czechy	943	5560819	25966284	241	372	226	72	15
15	Galicja	1425	5958907	10304660	150	90	207	20	3

Alegat B. do sprawozdania Wydziału krajowego do L. 32368/89.

W y k a z

posłów wybieranych przez miasta podług ludności w 7. krajach.

Nr.	K r a j	Liczba posłów z miast i Izb handlowych	Ludność ogólna tych miast	Wypada jeden poseł na mieszkańców
1	Voralberg	5	17.958	3.591
2	Kraina	10	68.713	6.871
3	Wyższa Austria	20	150.403	7.520
4	Bukowina	7	74.106	10.589
5	Morawia	37	478.531	12.933
6	Czechy	87	1.141.295	15.851
7	Galicja	23	396.593	16.069

Alegat C. do sprawozdania Wydziału krajowego do L. 32368/89.

W y k a z

posłów wybieranych przez miasta podług wysokości płaconych podatków
bezpośrednich w 8. krajach.

Nr.	K r a j	Liczba posłów z miast i Izb handlowych	Płaca podatków bezpośrednich zł.	Jeden poseł na płacących podatku zł.
1	Voralberg	5	113.992	22.798
2	Karyntya	12	473.528	39.877
3	Gorycya	7	308.760	44.107
4	Wyższa Austria	20	1.063.838	53.191
5	Morawia	37	2.717.047	73.433
6	Szląsk	12	894.478	74.539
7	Czechy	87	8.612.807	98.980
8	Galicja	23	2.557.713	111.204

Alegat D. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 32368/89.

W y k a z

miast wybierających osobnego posła do Sejmu krajowego

Nr. bież.	M i a s t o	Wybiera posłów	Ludność w roku 1880	Płaca podatków bezpośrednich w roku 1887 zhr.	Mają wyborców w r. 1889.			W roku 1863 miały	
					z tytułu opłac. podatk.	z inteligencyi	Razem	Ludności	Płaciły podatków zł.
1	Lwów	4	109746	*) 1433039	3650	2934	6584	55662	378859
2	Kraków	3	66095	480863	1951	1357	3308	34210	193741
3	Tarnów	1	24627	88306	1035	292	1327	21018	35715
4	Przemyśl	1	22040	80623	886	316	1322	10142	23380
5	Tarnopol	1	25819	77443	1368	239	1607	16167	31665
6	Stanisławów	1	18623	68606	673	282	955	14204	28615
7	Kołomyja	1	23109	45484	1697	195	1892	16479	15736
8	Biała	1	7251	45233	278	64	342	5249	12945
9	Rzeszów	1	11166	44557	368	226	594	7362	22707
10	Jarosław	1	12422	39481	988	99	1087	9126	18177
11	Drohobycz	1	18225	36710	1405	105	1510	12201	10664
12	Stryj	1	12625	36416	818	96	914	9862	12917
13	Nowy Sącz	1	11185	33727	446	135	581	6258	13939
14	Sambar	1	13586	27169	1112	192	1304	10507	18484
15	Brody	1	20071	20054	790	155	945	17221	33671
	Razem	20	396593	2557711	—	—	24272	245661	851215

*) W kwocie tej mieści się około 750000 zł. płaconych przez zarządy kolejowe.

W y k a z

miast kwalifikować się mających do uzyskania prawa wyboru oddzielnych posłów do Sejmu.

Nr.	M i a s t o	Ludność z r. 1880	Płaciły podatków w r. 1887 zł.	Mają wyborców w r. 1889		
				z tytułu po- datków	z inteli- gencji	Razem
1	Podgórze	7.672	24.614	389	32	421
2	Brzeżany	10.899	23.337	637	125	762
3	Złoczów	8.343	20.875	452	128	580
4	Horodenka	10.226	18.610	1.380	43	1.423
5	Śniatyn	10.832	18.541	1.238	45	1.283
6	Buczacz	9.970	18.295	919	67	986
7	Bochnia	8.561	17.616	592	116	708
8	Gródek	10.116	15.296	980	40	1.020
	Razem	76.619	156.157			7.183

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca §. 3. statutu krajowego z dnia 26. lutego 1861 roku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje :

Art. I.

Postanowienia §. 3. statutu krajowego z d. 26. lutego 1861 roku i ustawy z d. 20. września 1866 r., zawierającej dodatek do §. 3. statutu krajowego (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 22.) znoszą się.

§. 3. statutu krajowego ma brzmień jak następuje :

Sejm krajowy składa się ze stu pięćdziesięciu sześciu członków, mianowicie:

a) z trzech arcybiskupów lwowskich, księcia biskupa krakowskiego, dwóch biskupów przemyskich, biskupa tarnowskiego i biskupa stanisławowskiego. W razie wakującej stolicy arcybiskupiej lub biskupiej, administrator dyecezyi jest członkiem Sejmu krajowego;

b) z prezesa Akademii umiejętności w Krakowie;

c) z rektorów uniwersytetów krakowskiego i lwowskiego, tudzież rektora szkoły politechnicznej lwowskiej;

d) ze stu czterdziestu czterech posłów wybranych, a to:

I. czterdziestu czterech posłów z klasy wielkich posiadłości gruntowych,

II. z dwudziestu sześciu posłów miast w ustawie wyborczej wymienionych i izb handlowych i przemysłowych,

III. z siedmdziesięciu czterech posłów reszty gmin Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskim.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie z dniem jej ogłoszenia co do powołania na członków Sejmu krajowego prezesa Akademii umiejętności w Krakowie i rektora Szkoły politechnicznej we Lwowie, a co do wyboru dodatkowych posłów z miast Lwowa i Krakowa od pierwszych po jej ogłoszeniu powszechnych wyborów do Sejmu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmieniająca §. 3. sejmowej ordynacyi wyborczej z d. 26. lutego 1861 r.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Postanowienie §. 3. sejmowej ordynacyi wyborczej z d. 26. lutego 1861 r. znosi się w jego obecnej osnowie i ma brzmieć jak następuje:

Lwów wybiera sześciu, Kraków czterech posłów, a każde z innych w §. 2. wymienionych miast po jednym.

Wszyscy do wyboru uprawnieni każdego miasta tworzą jedno ciało wyborcze.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie od pierwszych po jej ogłoszeniu powszechnych wyborów do Sejmu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

U s t a w a

z dnia . . . . . zawierająca dodatek do §. 11. i 13. sejmowej ordynacji wyborczej z d. 26. lutego 1861.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Oprócz osób w §. 11. i 13. ordynacji wyborczej sejmowej z dnia 26. lutego 1861 r. wymienionych, przy wyborze posłów z miast i gmin wiejskich, głosują także jako wyborcy uprawnieni, bez względu na opłatę podatków, dyplomowani technicy, którzy otrzymali ten stopień w jednej ze szkół wyższych technicznych austriackich, jeżeli nie są wyłączeni od prawa wybierania na mocy ustawy krajowej z dnia 13. stycznia 1869 (Nr. 13. Dz. u. kr.).

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie od pierwszych po jej ogłoszeniu wyborów powszechnych do Sejmu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.
